

דו"ח מיוחד מבית אסטרטגיות למידה

10 התובנות החשובות שיאפשרו לנו לסייע לילדים להצליח במבחנים

מאת אפרת רמתי וגיל ונטורה

הורה יקר

מי כמוכם יודע, שלהיות תלמיד זה לא דבר פשוט. אנחנו, כמו הילדים שלנו, השקענו שנים בבית הספר בניסיון להיות תלמידים טובים, ועדיין, זה לא מובן מאליו שאנחנו יודעים לסייע לילדים שלנו להיות תלמידים טובים ב עצמם.

בדו"ח שלפניך, אנו מביאים את התשובות שלכם לשאלות ששאלנו. שאלות שנועדו להבין איך אתם לומדים עם הילדים למבחנים.

לטוב ולרע, הלמידה אינה מסתיימת בין כתלי בית הספר. הלמידה מתחילה בבית הספר וממשיכה בבית. אם בבית הספר, הדמות המרכזית היא מורה שעברה הכשרה, הרי שבבית הדמות המרכזית אלו ההורים שנושאים במרבית הנטל. מה שביקשנו לבדוק בסקר, זה את מידת הרצון ואת הכלים שעומדים לרשותכם ואיך אתם משתמשים בהם.

למה היה חשוב לנו לבדוק את זה? כי מחקרים מראים, שלמעורבות של הורים יש קשר הדוק להצלחה בלימודים.

הסקר שתוצאותיו מובאות בהמשך הדו"ח המיוחד הזה, מראות, שלהורים יש מצד אחד הרבה רצון לעזור לילדים שלהם ומצד שני חסרים להם כלים ואסטרטגיות, שיעזרו להם לתרגם את הרצון הזה להצלחה בלימודים.

בהיעדר כלים, הורים נוטים להסתמך על אינטואיציה שבמקרים רבים עשויה לגרום בדיוק לתוצאה ההפוכה.

אנחנו מודים לכל ההורים שהשתתפו בסקר וענו על השאלות שלנו באופן פתוח ומעבר לכך הרחיבו ותרמו לנו מהתובנות הפרטיות שלהן.

הדוח הזה מביא את התשובות כפי שעניתם עליהן, עם מעט פירושים ותובנות משלנו, אבל קודם כל נפתח עם מסקנות שלנו מהסקר.

המסקנות שלנו מהסקר

בכל הקשור ללימודיו של הילד, כוונות טובות ורצון טוב קיימים בשפע בקהילת ההורים. עיקר הקושי נעוץ בחוסר הידיעה (וחוסר הביטחון) בנוגע לדרך המיטבית להגשים את הכוונות הללו.

במה דברים אמורים? בכל הנוגע לפיקוח כללי, ולשמירה על המסגרת החיצונית של הלמידה (ידיעת תאריכי המבחן, דאגה לשעות שינה וכיו"ב) ההורים מראים מעורבות טובה בסך הכל. מאידך, ככל שמתקרבים ללב הלמידה עצמה – שיטות למידה יעילות יותר (שאלה 5) או היכרות מעמיקה של ההורה עם חומר הלימוד (שאלה 6), אחוז ההסכמה הכללי צונח מ%80-90 ל %50-40! סטטיסטית, זהו האפקט הבולט ביותר.

ההורה הישראלי אינו אמביוולנטי כלל לגבי חשיבות הנושא – חשוב לנו שהילדים יצליחו (שאלה 9) ויתרה מכך – רוב מכריע מכיר בנחיצותו של תהליך פידבק כלשהו לאחר המבחן (שאלה 10 – שיעור הסכמה של 97%)! שוב נדגיש - להערכתנו הכשל מתבטא בכך שהעמדות (החיוביות בסה"כ) נותרות...עמדות. הן מעורפלות, כלליות, מכוונות להשגת תחושת "פלסטר מצפוני", אבל אין חיבור ברור לדרכי התמודדות קונקרטיות ויעילות עם סיטואציית המבחנים בפרט וחווית הלימודים בבית הספר בכלל.

מה הסיבות לפער הזה שבין כוונות והתנהגות? אפשר למנות מספר סיבות אופייניות כגון העדר זמן, עומס מטלות הוריות וכיו"ב, אבל בראש ובראשונה נראה שהיעדר ידע זמין ופרקטי אודות דרכי לימוד יעילות מהווה גורם מכריע.

שאלה 1: האם ההורים יודעים מתי יש לילדים מבחנים?

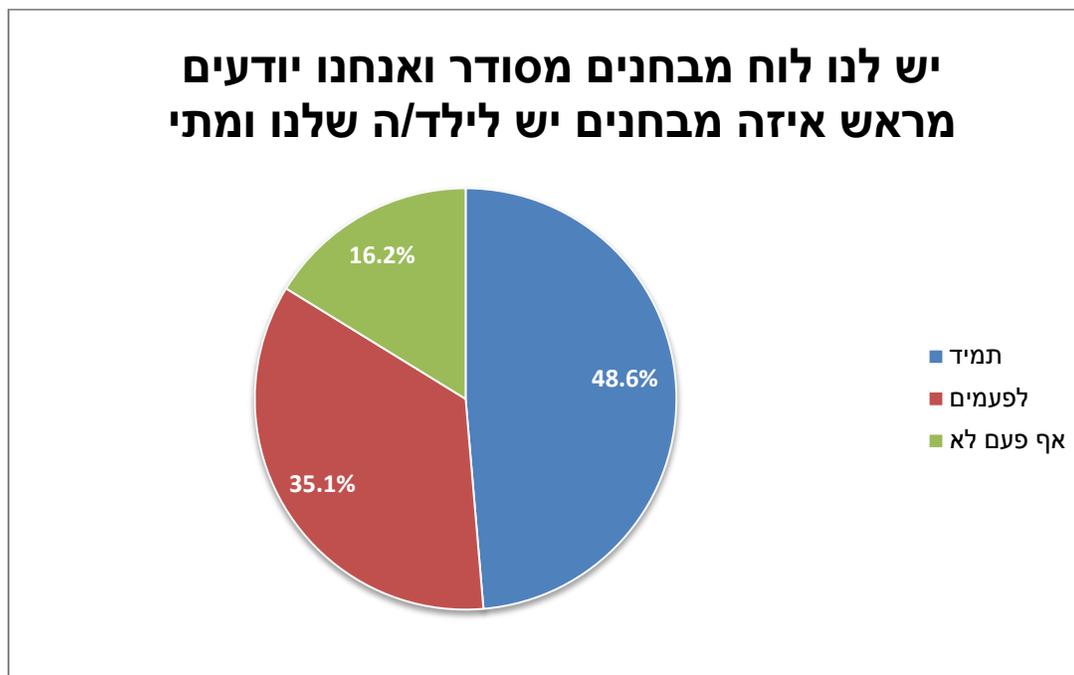
השאלה הראשונה שנבדקה בסקר שלנו, הוא האם ההורים יודעים מתי יש לילדים מבחנים, כי בעינינו, הכרת תאריך המבחן, הוא מפתח לתכנון הלמידה למבחן.

מהתשובות לשאלה הזו עולה, שלפחות ממצצית מההורים שהשתתפו בסקר, יש לוח מבחנים מסודר. אבל, מאידך, לחמישים האחוזים הנותרים אין מידע מדוייק לגבי מועדי המבחנים, וחלק מההורים ציינו באופן מפורש שבית הספר אינו מספק להם מידע אמין בנושא הזה.

אנו רואים את הידע לגבי תאריכי המבחנים בתור מפתח ליכולת של ההורים לסייע לילדים. כאשר להורים אין מידע בנוגע לתאריכי המבחנים, היכולת שלהם לסייע לילדים ולכוון אותם, יורדת מאוד.

להבנתנו, יש מקום לשפר את התקשורת בין בית הספר, קרי המורים, להורים כדי לסייע לילדים להצליח במבחנים.

יש לנו לוח מבחנים מסודר ואנחנו יודעים מראש איזה מבחנים יש לילד/ה שלנו ומתי	
תשובה	אחוזים
תמיד	48.6%
לפעמים	35.1%
אף פעם לא	16.2%

שאלה 2: האם ההורים עוזרים לילדים לתכנן את אופן ההתכוננות למבחן ולהקצות את הזמן שנדרש להכנה מיטבית למבחן?

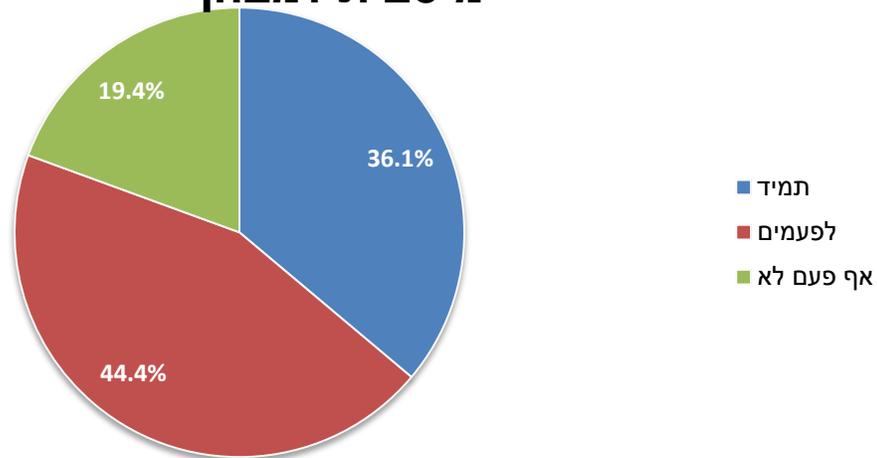
הנושא השני שנבדק בסקר שלנו, הוא האם ההורים מקנים לילדים כלים לתכנן את הלמידה. האם ההורים מכוונים את ילדיהם איך לתכנן את זמן הלמידה באופן מיטבי.

מהתשובות לשאלה הזו עולה, רק 36 אחוזים מההורים שהשתתפו בסקר, עוזרים לילדים שלהם להיערך ללמידה למבחנים באופן עקבי. כמעט מחצית מהילדים אינם מקבלים הכוונה מההורים שלהם כיצד להיערך ללמידה באופן קבוע, ועשרים אחוז מהילדים כלל אינם מקבלים הכוונה מההורים לגבי הלמידה.

לשיטתנו, רצוי שההורים יקנו לילדיהם את הבסיס לתכנן את הלמידה למבחנים.

אנחנו עוזרים להם לתכנן את אופן ההתכוננות שלהם למבחן ולהקצות את הזמן שנדרש להכנה מיטבית למבחן	
תשובה	אחד
תמיד	36.1%
לפעמים	44.4%
אף פעם לא	19.4%

אנחנו עוזרים להם לתכנן את אופן ההתכוננות שלהם למבחן ולהקצות את הזמן שנדרש להכנה מיטבית למבחן

שאלה 3: האם ההורים מוודאים שהילדים יודעים מה הם צריכים ללמוד למבחן ושיש להם גישה לחומר הזה?

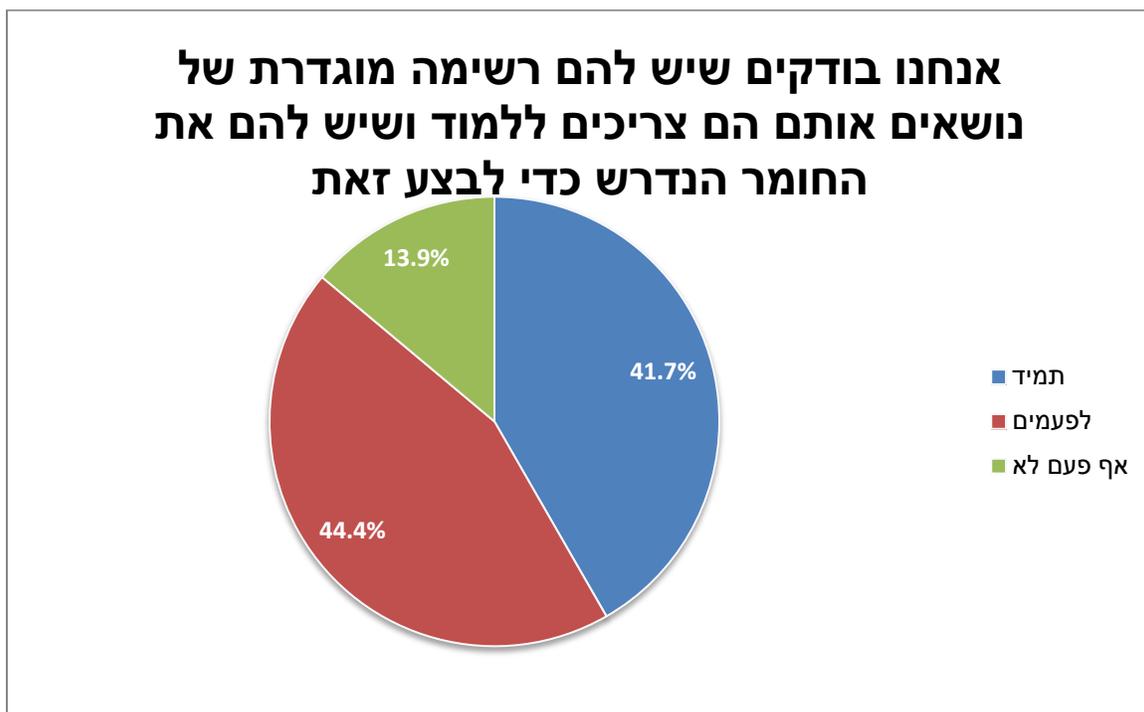
הנושא השלישי שנבדק בסקר שלנו, הוא האם ההורים מוודאים שהילדים יודעים מה תכולת המבחן ושיש להם את החומר הנדרש כדי ללמוד. הנושא הזה חשוב ביותר מכיוון שרק אם הילד יודע מה החומר הכלול במבחן ורק אם יש לו את הספרים, החוברות, המדריכים ודפי העבודה הרלוונטיים, רק אז הוא יכול להתכונן למבחן באופן מיטבי.

מסתבר ש 40% מההורים אכן מוודאים שילדיהם יש את החומר הנדרש כדי ללמוד. 45% נוספים מוודאים לפעמים. ורק 14% מההורים אינם מוודאים אף פעם אם הילדים יודעים מה הם צריכים ללמוד למבחן ואם יש להם את החומר.

מהתגובות של ההורים לשאלה זו, עולה, כי ההורים אין דרך לוודא את תכולת החומר למבחן ולכן אין להם יכולת לוודא שילדיהם יש את החומר הנדרש.

אנו סבורים שהתשובות לשאלה זו מצביעות על הצורך לחיזוק מעבר המידע בין בית הספר להורים.

אנחנו בודקים שיש להם רשימה מוגדרת של נושאים אותם הם צריכים ללמוד ושיש להם את החומר הנדרש כדי לבצע זאת	
תשובות	אחד
תמיד	41.7%
לפעמים	44.4%
אף פעם לא	13.9%

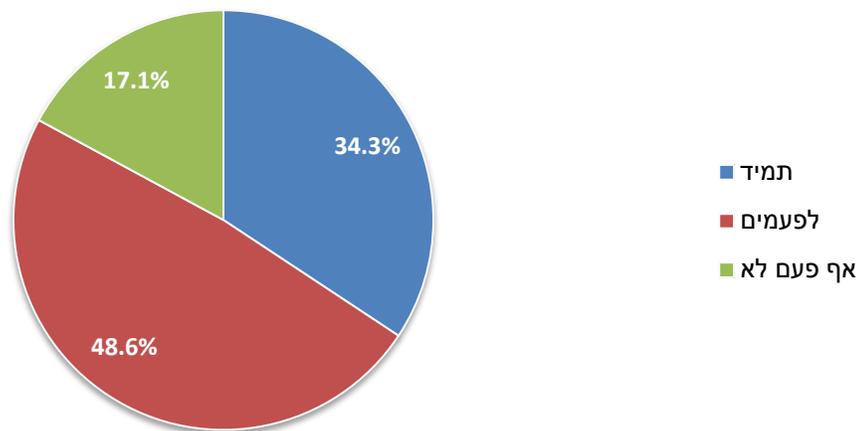
שאלה 4: האם ההורים מתכננים את הזמן ללמידה עם הילדים מראש, עם הילדים?

השאלה השלישית נועדה לבדוק, האם ההורים מתכננים עם הילדים את אופן הלמידה המשותפת. המידע מהסקר מעיד על כך שבערך שליש מההורים מתכננים את זמן הלמידה מראש ומנחים את הילדים איך להתכונן לזמן הזה. זאת אומרת שבשני שליש מהמקרים, הלמידה עם הילדים היא מקרית ולא מתוכננת. לכן, בהסתברות גבוהה, זמן הלמידה המשותף למבכנים אינו מנוצל באופן היעיל ביותר לשני הצדדים. אנו סבורים כי תכנון זמן הלמידה עם הילדים עשוי לשפר את רמת המוכנות של הילדים ללמידה.

אנחנו קובעים איתם מראש מתי נלמד איתם לבחינה, וגם מנחים אותם איך להתכונן לזמן שלהם איתנו, כדי שנוכל להפוך את הזמן הזה להכ יעיל שאפשר

תשובה	אחד
תמיד	34.3%
לפעמים	48.6%
אף פעם לא	17.1%

אנחנו קובעים איתם מראש מתי נלמד איתם לבחינה, וגם מנחים אותם איך להתכונן לזמן שלהם איתנו, כדי שנוכל להפוך את הזמן הזה להכי יעיל שאפשר

שאלה 5: האם ההורים מנחים את הילדים באסטרטגיות למידה שיעזרו להם לזכור את החומר המסובך יותר?

השאלה החמישית נועדה לבדוק את הידע והשימוש של ההורים באסטרטגיות למידה. בדקנו האם ההורים מנחים את ילדיהם כיצד לדרג את החומר הנלמד ולקבוע את סדר הלימוד באופן שיאפשר לילדים לזכור בקלות יחסית את החומר הקשה יותר.

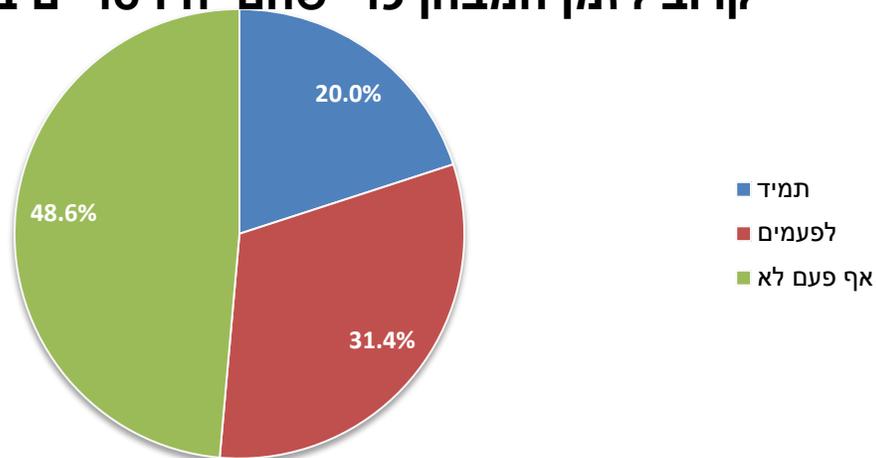
על פי התשובות, רק 20% מההורים מנחים את ילדיהם לדרג את הנושאים למבחן על פי דרגת קושי וללמוד את האחרונים הכי קרוב למבחן.

מכיוון שממצאי הסקר מראים כי מרבית ההורים אינם מנחים את ילדיהם להשתמש באסטרטגיה זו, מעידה בעינינו על כך, שלרבים מההורים יש ידע מוגבל באסטרטגיות למידה.

אנחנו עוזרים להם לדרג את הנושאים למבחן על פי דרגת קושי וללמוד את האחרונים הכי קרוב לזמן המבחן כדי שהם יהיו טריים בזיכרון

תשובה	אחד
תמיד	20.0%
לפעמים	31.4%
אף פעם לא	48.6%

אנחנו עוזרים להם לדרג את הנושאים למבחן על פי דרגת קושי וללמוד את האחרונים הכי קרוב לזמן המבחן כדי שהם יהיו טריים בזיכרון

שאלה 6: האם ההורים לומדים את החומר בעצמם?

השאלה השישית נועדה לבחון כיצד ההורים רואים את תפקידם בעזרה המעשית בהטמעת החומר.

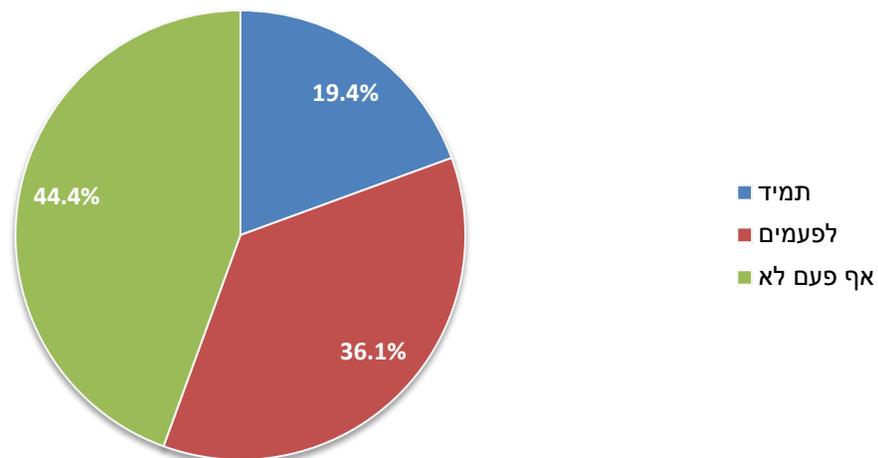
שמחנו לגלות שכמעט מחצית ההורים אינם לומדים את החומר, כלומר הם סומכים על ילד שילמד את החומר בעצמו. רק 20% מההורים לומדים את החומר בעצמם והשאר ה-35% לומדים את החומר בעצמם רק לפעמים.

ההבנה שלנו היא שבמרבית המקרים ההורים סומכים על הילד שילמד בעצמו את החומר ורואים את תפקידם בלסייע. לא ללמוד במקום. הם לומדים את החומר במקרים מיוחדים ורק כדי לסייע.

אנחנו לומדים את החומר קודם כל בעצמנו, כי רק כך נוכל להכין אותם היטב

תשובה	אחד
תמיד	19.4%
לפעמים	36.1%
אף פעם לא	44.4%

אנחנו לומדים את החומר קודם כל בעצמנו, כי רק כך נוכל להכין אותם היטב

שאלה 7: האם ההורים דואגים רק לחומר הלימוד או גם לרווחתו הפיזית של הילד?

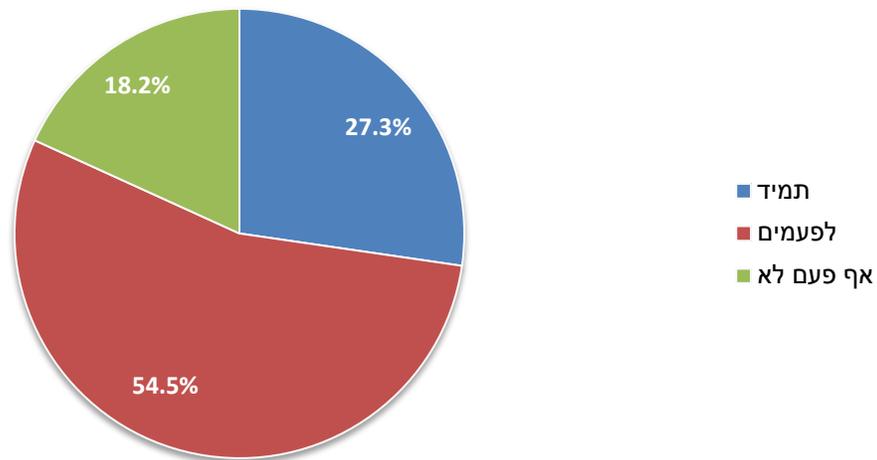
השאלה השביעית נועדה לבחון האם ההורים לוקחים אחריות על המוכנות הפיזית של הילד.

על פי התשובות, פחות מ 30% מההורים מודאים שהילדים ישנים היטב לפני מבחנים.

אנחנו מאמינים שיש מקום לשיפור בנושא הזה.

לשלוח אותם לישון מוקדם ביום לפני שלומדים כדי שהם יהיו יותר מרוכזים	
תשובה	תוצאה
תמיד	27.3%
לפעמים	54.5%
אף פעם לא	18.2%

לשלוח אותם לישון מוקדם ביום לפני שלומדים כדי שהם יהיו יותר מרוכזים

שאלה 8: האם ההורים מלמדים את הילדים שלהם את הטריקים הפרטיים שלהם?

השאלה השמינית של הסקר חוזרת ובודקת האם ההורים מסייעים לילדים ללמוד באמצעות אסטרטגיות למידה.

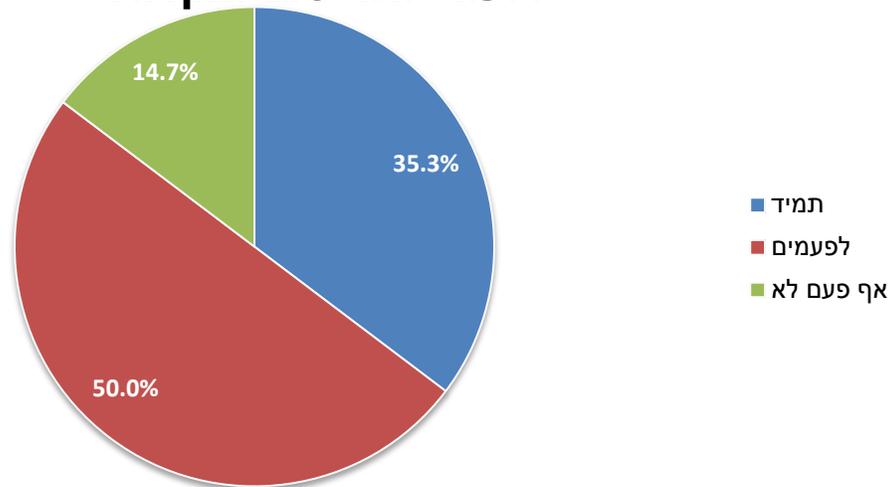
על פי התשובות, כ 30% מההורים מלמדים את הילדים את הטריקים הפרטיים שלהם, כלומר את האסטרטגיות שעוזרות להם לזכור.

אנחנו סבורים שאם הורים יהיו מודעים לאופן שבו האסטרטגיות שהם מלמדים את הילדים עוזרים לילדים, הם היו מקפידים ללמד אותם עוד ועוד אסטרטגיות למידה.

אנחנו מלמדים אותם את הטריקים שלנו איך לזכור יותר טוב ובקלות

תשובה	אחד
תמיד	35.3%
לפעמים	50.0%
אף פעם לא	14.7%

אנחנו מלמדים אותם את הטריקים שלנו איך לזכור יותר טוב ובקלות

שאלה 9: האם חשוב לכם לעזור לילדים ללמוד?

השאלה התשיעית של הסקר נועדה לבדוק באופן ישיר את החשיבות שההורים מייחסים לעזרה לילדים בהכנה למבחנים.

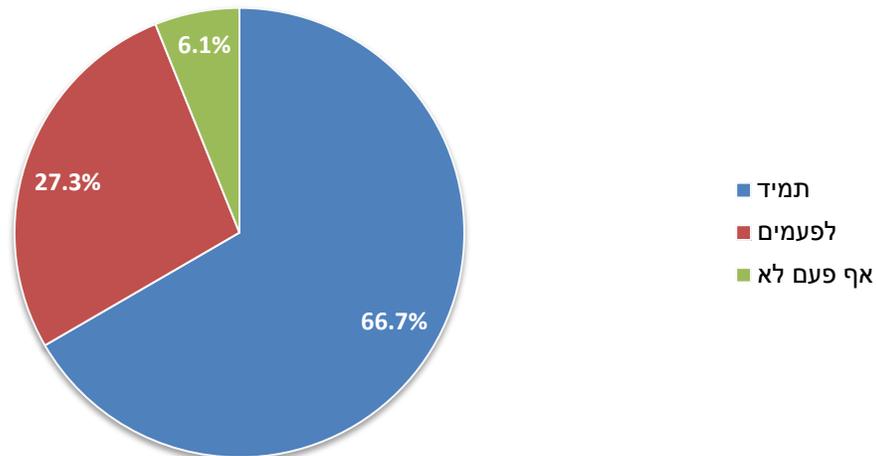
על פי התשובות, קרוב ל-70% מההורים רואים חשיבות בלמידה עם הילדים למבחנים. הנתון הזה מעודד ביותר בעיקר לאור ריבוי המחקרים שמצביעים על הקשר החזק בין מעורבות ההורים בלימודים להישגים.

מה שעוד התברר מהתגובות לשאלה, כי יש לא מעט הורים שמייחסים חשיבות לכך שהילדים ילמדו את החומר יותר מאשר להצלחה במבחן עצמו.

חשוב לנו לסייע לילדים שלנו ללמוד כדי שישלטו בחומר ויצליחו במבחנים

תשובה	אחד
תמיד	66.7%
לפעמים	27.3%
אף פעם לא	6.1%

חשוב לנו לסייע לילדים שלנו ללמוד כדי שישלטו בחומר ויצליחו במבחנים

שאלה 10: האם ההורים מסייעים לילדים להסיק מסקנות ממבחנים?

השאלה התשיעית של הסקר נועדה לבדוק האם ההורים מסייעים לילדים לבחון את ההכנות למבחן ולהסיק מסקנות ללמידה עתידית.

המסקנה החד משמעית היא שההורים מתעניינים בתוצאות המבחן.

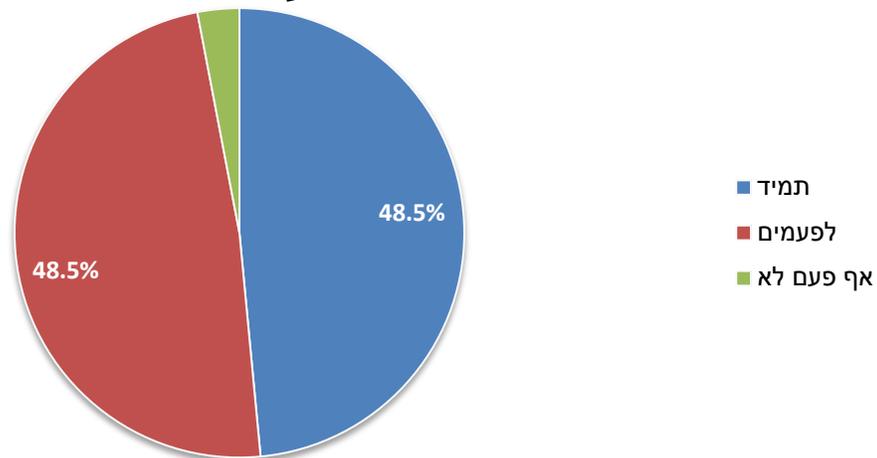
מהתגובות אנו מסיקים כי חלק מההורים בודק עם הילד מייד אחרי המבחן איך הוא הרגיש במהלך המבחן ו"איך הלך לו". וחלק מההורים מסיק מסקנות לאחר קבלת הציין.

אנחנו סבורים כי יש לשים דגש על שני האלמנטים ולהסיק מסקנות גם מייד לאחר הבחינה, על פי הרגשתו הסובייקטיבית של הילד, וגם לאחר קבלת הציין.

אחרי המבחן אנחנו מתעניינים איך היה ועוזרים להם להסיק מסקנות ולשפר את אופן הלמידה שלהם בעתיד

תשובה	אחד
תמיד	48.5%
לפעמים	48.5%
אף פעם לא	3.0%

אחרי המבחן אנחנו מתעניינים איך היה ועוזרים להם להסיק מסקנות ולשפר את אופן הלמידה שלהם בעתיד

בתור הורים, יש לנו הרבה דרכים להקשות על הילדים מתוך כוונותינו הטובות

ההורים שהשתתפו בסקר ההורים הגדול של אסטרטגיות למידה, שייכים להורים שהנושא קרוב לליבם והם היו רוצים מאוד לסייע לילדים שלהם ללמוד.

מהתשובות לשאלות עולה שיש הרבה רצון והרבה עבודה עם הילדים ושניתן בהחלט לשפר את הלמידה באמצעות משנה סדורה בתוספת אסטרטגיות למידה. כי אנחנו לא יכולים לסמוך על הילד שיפעיל אותנו על פי הצורך, פשוט כי הוא לא יודע איך.

מהניסיון שלנו, אפשר לשפר לא מעט על ידי מתן מסגרת ללמידה. פתיחה, סיום, וסיוע תוך כדי. חשוב ביותר להסיק מסקנות.

חשוב גם ללמד את הילדים טכניקות שעובדות. הם לא יבקשו שנלמד אותם, פשוט כי הם לא יודעים שיש לנו כאלו.

בסקר זה בחרנו לא לבחון את הצד הרגשי של הרגע שבו הילד מבקש מההורה לעזור לו בהכנה למבחן. אנחנו כבר יודעים משיחות קודמות עם הורים, שבשבילכם, הרגע שבו הילד נדרש להכין שיעורים, ללמוד למבחן או לפעמים אפילו ללכת לבית ספר, הוא רגע מלחיץ. ולחץ הוא יצרן ידוע של חיכוכים, וחיכוכים בין הורים וילדים נוטים לגלוש במורד המשפחה ולהפוך לחיכוכים קולניים בין ההורים עצמם ("תרד ממנו, אתה לא רואה שקשה לו?!" וכיוצא באלה).

אנחנו רוצים לסכם ולומר, שאפשר לשפר. האופן שבו ההורים שלנו למדו איתנו, הוא ממש לא הדרך היחידה. אפשר ללמוד היטב ובנעימות.

אנו מודים לכם על ההזדמנות לחלוק עמכם את המידע החשוב הזה.

אפרת רמתי וגיל ונטורה, אסטרטגיות למידה

נ.ב.

ובגלל שהגעתם עד פה, וקראתם בשקדנות את כל הדוח הדי ארוך הזה, אנחנו מזמינים אתכם להצטרף אלינו לרשימה המיוחדת שלנו שבה אנחנו חולקים שיטות ותובנות שיעזרו לכם ללמד את הילדים ללמוד

[קישור להרשמה לרשימה המיוחדת של אסטרטגיות למידה](#)

ומעבר לכך אנחנו מזמינים אתכם להישאר איתנו בקשר יומיומי, אתם מוזמנים להצטרף לדף הפייסבוק שלנו דרך הקישור הבא:

[דף הפייסבוק של אסטרטגיות למידה](#)